

Turkish Studies

Educational Sciences

Volume 13/11, Spring 2018, p. 651-668

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13425>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article/ Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Nisan2018 ✓ Accepted/Kabul: Haziran2018

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ – Dr. Öğr. Üyesi Serdar BULUT

This article was checked by iThenticate.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇEVRE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: DURUM ÇALIŞMASI

Tuğçe GÜZELYURT* - Özge ÖZKAN**

ÖZET

Çevre eğitimi, insanın doğaya egemen olma çabasının neticesinde ortaya çıkan çevre bozulmasını gidermeyi amaçlayan yeni bir eğitim alanıdır. Çevre eğitimi bireylerde biliş, duyuş ve davranış değişikliği kazandırma konusunda önem taşımaktadır. Sürdürülebilirlik için toplumların en önemli sorumluluklarından biri, çocuklara çevrelerinin korunmasına yönelik tutum, değer, bilgi ve gerekli olan becerileri kazandırmaktır. Okul öncesi dönemde çevre eğitiminin öneminin farkedilmesine rağmen yaygınlaşması son yıllarda gerçekleşmiştir. Türkiye’de de yaşam alanlarının yok olması ve çevre sorunlarının artış göstermesiyle tüm yaş gruplarına yönelik çevre eğitimi sunmaya yönelik girişimler devam etmektedir. Sunulan bu eğitimlerin özellikle okul öncesi döneme yönelik hazırlanan programların yeterli olmadığı görülmektedir. Çevre eğitimi, okul öncesi dönemde doğal ortamlarda ve bilinçli öğretmenler tarafından verildiğinde verimli olmaktadır. Araştırmalar okul öncesi eğitim programının ve okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusunda yeterli olmadığı ortaya koymaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde çevre eğitimine ilişkin görüşleri hakkında derinlemesine bilgi elde etmek, okul öncesi dönemde çevre eğitimindeki yetersizlikleri belirlemek ve okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimine yönelik farkındalıklarını arttırmaktır. Araştırmanın örneklemini Kırklareli ilinin Babaeski ilçesindeki tüm anaokullarındaki ve anasınıflarındaki okul öncesi öğretmenlerinden, araştırmaya katılmayı kabul eden 14 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi tekniklerinden kategori analizi kullanılarak incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre katılımcıların

* İD Öğr. Gör. Şırnak Üniversitesi, Silopi MYO, Çocuk Gelişimi Pr., El-mek: tugce.guzelyurt@hotmail.com

** İD Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencisi, El-mek: ozgeozkan2@trakya.edu.tr

çevre eğitimi hakkındaki bilgilerinin yetersiz olduğu ve çevre eğitimi uygulamalarını kısıtlayan pek çok olumsuz etkenin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, Okul Öncesi Dönem, Öğretmen, Durum Çalışması.

VIEWS OF PROSPECTIVE PRESCHOOL TEACHERS ABOUT ENVIRONMENTAL EDUCATION IN PRESCHOOL PERIOD: A CASE STUDY

ABSTRACT

Environmental education is a new field of education that emerges as a result of the perception that environmental degradation caused by human efforts to dominate nature can be compensated by itself. Environmental education is the main way of creating the necessary cognitive, affective and behavioral changes in the person. One of the most important tasks of every community for sustainable living is to equip children with attitudes, values, knowledge and skills necessary to protect their environment. Environmental education in preschool period has become widespread in recent years, even though it has great importance in terms of individual and social care. In parallel with environmental problems in Turkey, environmental education continues to grow and develop in all age groups. It seems that the programs prepared for the 5-6 year old group in which preschool education is continuing in these age groups are still not enough. As seen in the literature, environmental education is efficient in natural environments in preschool period and when given by qualified, conscious teachers. In environmental education, the environment, the educational program and the role of the teacher are very important. Previous research suggests that the preschool education program and preschool teachers are not good at environmental education. The aim of this study is to get in-depth knowledge regarding knowledge of views of prospective preschool teachers' about environmental education in preschool period, to identify the inadequacies of environmental education in the preschool period and to raise awareness of preschool teachers about environmental education. The sample of the research composed of 14 preschool teachers who accept to participate in the research from all kindergartens in Babaeski district of Kırklareli province. The data were collected through a semi-structured interview form and analyzed by content analysis technique. According to the findings of the research, it was determined that the information about the environmental education of participant preschool teachers is inadequate and there are many negative factors that restrict the environmental education practices.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Environmental education is a new field of education that emerges as a result of the perception that environmental degradation caused by

human efforts to dominate nature can be compensated by itself (Özdemir, 2016). According to Özdemir (2007), in the 1970s, environmental education began to be seen as a special education area within the general education system, since it was concentrated on seeking solutions to environmental problems. Environmental education is the main way of creating the necessary cognitive, affective and behavioral changes in the person.

One of the most important tasks of every community for sustainable living is to equip children with attitudes, values, knowledge and skills necessary to protect their environment. Environmental education is about ethics and actions. This is not just a matter to be learned, but a way of thinking and pattern of behavior (Güler, 2009). Just as other attitudes and behaviors are learned, the prosocial proenvironmental attitudes of children should be influenced by observation, experiences, and teaching, both at home and at school (Musser and Diamond, 1999). According to Uludağ (2012), environmental education should be started in the preschool period and those who will give environmental education to young children should be equipped about environmental education. Quality environmental education for children is determined by how they perceive themselves in relation to the natural world during their real-life experience.

The experiences in the nature provide children to build self-confidence and empathic relationships with nature. These knowledge and skills that children acquire are both keys to their self-perception and to the protection and respect of the natural environment. For this reason, after the necessary security precautions are taken, children should be free to explore the natural world first-hand, to learn by themselves. At this point, teachers who are going to organize learning opportunities in out-of-school settings such as various natural areas, parks, gardens, become an important aspect of environmental education (Güler, 2010).

In order to protect and conserve the environment enabling people to lead quality life, emphasis has been given to environmental education in both formal and non-formal system of education. In formal system of education, teaching of environmental education depends not only on curriculum and other facilities provided to the students, but also the quality of teachers in terms of knowledge, awareness, attitude and skills relating to environmental education. Teacher plays a very significant role in developing desirable attitude towards awareness about environment among students (Larijani and Yeshodhara, 2008). Teachers should be careful and attentive when planning environmental education. It is important that environmental education activities are prepared in accordance with all the development areas of children. Teachers should encourage children to express their feelings and thoughts during the activity. In addition, the teacher should include activities in games that allow children to improve their empathy skills for environmental education to be effective (Oltman, 2002). Environmental trips, hiking, camps and similar activities both increase the sensitivity of individuals towards the environment and affect their behavior and social relations (Palmberg and Kuru, 2000; Oweini and Hourri, 2006). Children who are constantly playing in the natural environment are in better coordination, balance, agility and motor skills. When children interact with nature, they have better concentration (Fjortoft and Sageie, 2000). In addition,

the natural environment improves children's perception of cognition and allows children to work with pleasure while working (Thomas, 2007). According to Lob and Desing (1991) children who learn that nature is a value recognize the beauty of nature with all sense organs and strive to protect nature.

Environmental education in preschool period has become widespread in recent years, even though it has great importance in terms of individual and social care. In parallel with environmental problems in Turkey, environmental education continues to grow and develop in all age groups. It seems that the programs prepared for the 5-6 year old group in which preschool education is continuing in these age groups are still not enough (Gülay and Öznacar, 2010). Yurt, Kandir and Kalburan (2012) indicate that researches to determine teachers' attitudes towards the environment are not sufficient. Güler (2009) found that a large proportion of teachers did not have enough preliminary information for environmental and nature education in their study of "The Effects of an Ecology Based Environmental Education on Teachers' Opinions about Environmental Education".

As seen in the literature, environmental education is efficient in natural environments in preschool period and when given by qualified, conscious teachers. In environmental education, the environment, the educational program and the role of the teacher are very important. Previous research suggests that the preschool education program and preschool teachers are not good at environmental education. In this research, preschool teachers' awareness about environmental education, their knowledge levels, expectations and competencies were tried to be explained. It is believed that this research may contribute to the creation of an environmental education curriculum enriched with content and method in the future.

The following questions were searched in this research.

- How do preschool teachers describe environmental education in the preschool period?
- What kind of skills do preschool teachers want children to acquire through Environmental education in the preschool period?
- What kind of activities do preschool teachers have knowledge about environmental education in preschool period?
- How do preschool teachers think about environmental education activities in preschool environment?
- How preschool teachers think about environmental educational activities in preschool period in the educational program?
- What are the problems that preschool teachers have experienced in implementing environmental education activities in preschool period?

Method

In this part of the research, information about the method of research (model, study group, collection of data and analysis of data) is given. In this study, it was tried to determine the knowledge and skills of preschool teachers in order to be able to present the opinions of preschool teachers about environmental education in preschool period and to give

environmental education to children in line with the opinions received. A qualitative research method was used to collect in depth information. The data were collected using a semi-structured interview technique. According to Karasar (2009), a semi-structured interview is a flexible technique that allows for in-depth information gathering at the time of interview, which predicts which data to gather with questions. In the semi-structured interview form of this study, there are 11 questions including 5 questions about the demographic characteristics of preschool teachers and 6 questions about environmental education. The study group of this research created 14 preschool teachers working in private schools and in ministry of national education (MEB) schools in Babaeski, Kırklareli in 2016-2017 education year. Gender, age, professional experience, institution type and educational status of preschool teachers are presented in the tables.

The data were collected by interviewing preschool teachers through a semi-structured interview form. According to Durmuşçelebi (2017), interview is to learn one's actual thoughts. The interviews can consist of different types of questions, such as informal, open-ended, very formal. Voice recording is a good advantage for researchers to get more information about the research topic. During the collection of the data, a voice recording was taken of the teachers who were allowed to take voice recordings by face to face with preschool teachers. Teachers opinions, which did not allow researchers to take audio recordings, were noted on paper. The data obtained at the end of the whole interview process is transferred to the computer. During the interviews, the names of preschool teachers due to ethical rules were expressed as Ö1, Ö2, Ö3, Ö4. The following questions were asked to preschool teachers in order to collect the data.

All of your interview records are in writing. The obtained data were analyzed using content analysis techniques using category analysis. Content analysis is a systematic grouping of codes and categories that includes text (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2015; Karasar, 2009). The texts were read and the probable codes were tried to be determined after the records were written. After the codes are determined, interview questions are based on the definition of the upper categories. 6 categories have been formed in this direction. The generated codes and categories were examined by another researcher and agreed with the codes in the categories. In terms of categories, the frequencies and percentages of teachers' opinions were determined.

Conclusion, Discussion and Suggestions

When the findings of preschool teachers definition of environmental education in preschool period, teachers perceive environmental education as %92,8 as "environmental sensitivity and protection", although teachers have different and similar opinions. Other opinions are expressed as recognition of environment and nature, recycling in environment, environment-based education. When the definition of environmental education in literature is examined, it is seen that environmental education is a broad concept despite its sensitivity to environment and protection attitude and behavior. According to Stap et al. (1969), environmental education aims to create citizenship that is aware of biophysical environmental and environmental problems, is aware of how to solve these problems, and creates personal solutions.

Therefore, this research reveals that there are deficiencies in the teachers' knowledge about the definition of environmental education in preschool period.

When the findings of the skills that preschool teachers want to teach children through environmental education are examined, it seems that the skills that teachers want to teach children are not related to the stages of any environmental education research in the literature. In this study, %64,2 of the teachers wanted to acquire the children were found to be "awareness and protection against the environment", although the teachers had different and similar opinions according to each other. When literature is examined, children in environmental education in preschool period gain recognition of nature and liking of nature before sensitivity and conservation attitude and behavior towards environment. According to Güzelyurt and Özkan (2017), children need to recognize nature since early ages so that people can exhibit environmentally friendly attitudes and behavior. Because children who recognize nature like to nature, children who love nature protect to nature. According to Soydan, Samur, Koçyiğit and Kiretmit (2013), as approaches that may be effective for the development of children's environmental awareness; recognition approach, love approach, protection approach should be taken into consideration.

When the findings related to preschool teachers' opinions on environmental education activities were examined, %35,7 of the teachers regarded plant education, nature observation and sightseeing as three separate environmental education activities. Contradictions are seen when teachers compare their views on environmental education activities, their definitions of environmental education, and the skills they want children to acquire through environmental education. This contradiction is related to teachers' harmonisation environmental education activities with acquirement recognition of nature only. Therefore, it is thought that teachers do not have sufficient knowledge about environmental education activities. Also, %14,2 of the teachers stated environmental education activities as special events (Forest Week, Environment Week, etc.). The limitation of environmental education activities on special days also prevents the sustainability of environmental education. According to Hayta (2006), environmental education is directed at the attitudes of the individual. Individuals should take environmental education and apply them throughout life.

When we look at the opinions of preschool teachers regarding the environment where environmental education can be given, %35,7 of the teachers think that two different environments as natural environment and school garden and %28,5 of them are suitable for environmental education in home and home garden environment. These opinions are consistent with the literature. Phenice and Griffore (2003) state that children are more influenced by direct experience with nature in shaping perceptions of their surroundings. According to Fegebank (1990), the environmental education of child's begins in family firstly. This training is developed in the immediate vicinity of the child and at the school.

When the findings of the preschool teachers regarding the opinions about the level of environmental education in the Ministry of National Education Preschool Education Program were examined, %28,5 of the

teachers were adequate, %28,5 were partially adequate, %21,4 were inadequate and %21,4 none. The findings indicate that the MEB Preschool Education Program is not sufficient for environmental education. These opinions are consistent with the literature. According to Gülay and Ekici (2010), it has been determined that about %30 of the topics and applications related to environmental education in preschool curricula are not passed.

According to the findings of the preschool teachers' opinions about the negativities in environmental education, %21,4 of the teachers stated that the educational environment is insufficient and families do not support environmental education as two main negativity. There are also other negatives that teachers have pointed out. It is the lack of support for environmental education, the lack of natural resources, the long duration of official processes, transportation difficulties, undesirable models of adults, excessive authoritarian attitudes of families, and limited school education. According to Buhan (2006), children are growing away from the natural environment in the case of urbanization. According to Hart (2016), parents in every culture are not open to including their children in environmental education.

As a result, in this study have found that preschool teacher's think environmental education significant but they do not have enough information about environmental education. Teachers participating in the research are not able to provide an effective, continuous and adequate environmental education to their students due to their inadequacy of knowledge or due to reasons such as lack of education environment and program.

- Preschool teachers may provided in-service training about environmental education.
- A compulsory environmental education course may added to the schedule of the preschool teaching department university students.
- The Ministry of National Education Preschool Education Program can be developed to cover more environmental education.
- Preschool institutions can be built in areas close to the environment.

Keywords: Environmental Education, Preschool Period, Teacher, Case Study.

1.Giriş

Çevre eğitimi, insanın doğaya egemen olma çabasının neticesinde ortaya çıkan çevre bozulmasını gidermeyi amaçlayan yeni bir eğitim alanıdır (Özdemir, 2016). Çevre eğitimi 1970' li yıllarda genel eğitim sisteminde özel bir eğitim alanı olarak ele alınmıştır. İnsanın doğa ile etkileşimi nedeniyle ortaya çıkan çevre bozulmasını insanların giderebileceği düşünülmüştür. Bu nedenle çevre eğitimi bireylerde biliş, duyuş ve davranış değişikliği kazandırma konusunda önem taşımaktadır (Özdemir, 2007).

Sürdürülebilirlik için toplumların en önemli sorumluluklarından biri, çocuklara çevrelerinin korunmasına yönelik tutum, değer, bilgi ve gerekli olan becerileri kazandırmaktır. Çevre eğitimi etik ve eylemler ile alakalıdır. Dolayısıyla çevre eğitimi bir düşünme tarzı ve bir davranış şeklidir (Güler,

2009). Tıpkı diğer tutum ve davranışların öğrenildiği gibi çocukların toplum yanlısı çevreci davranışları da hem evde hem de okuldaki gözlem, deneyimler ve eğitim aracılığıyla etkilenmiş olmalıdır (Musser ve Diamond, 1999). Uludağ' a (2012) göre çevre eğitimine okul öncesi dönemde başlanmalı ve küçük çocuklara çevre eğitimi verecek olan kişilerin bu konuda donanımlı olması gerekmektedir. Güler' e (2010) göre nitelikli bir çevre eğitimi, gerçek yaşam deneyimleri sunan ortamlarda gerçekleşmektedir. Çocuklar bu ortamlarda doğal dünyayla etkileşime geçmektedir. Çocukların doğadaki deneyimleri çocukların doğa ile empatik ilişkiler kurmasını sağlamaktadır. Bu nedenle çevre eğitimi için uygun bir ortamda gerekli güvenlik önemleri alındıktan sonra çocuklar özgür bırakılmalıdır. Okul dışı ortamlar olan parklar, bahçeler ve doğal alanlar gibi ortamlar özgür ortamlar olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenler bu tür ortamlarda çocuklar için öğrenme fırsatları yaratmalıdırlar. Bu anlamda öğretmenin rolü oldukça büyük bir öneme sahiptir.

Hem formal hem de informal eğitim sisteminde verilen çevre eğitiminin, çevrenin korunmasına yardım ettiğini ve insanların kaliteli yaşam sürmelerini sağladığını belirten Larijani ve Yeshodhara' ya (2008) göre, informal bir eğitim sisteminde, çevre eğitimi öğretmek yalnızca müfredatta değil aynı zamanda çevre eğitimi ile ilgili bilgi, bilinçlilik, tutum ve beceriler açısından öğretmenlerin niteliklerine de bağlıdır. Öğretmenler çevre eğitimini planlarken özenli ve dikkatli olmalıdır. Çevre eğitimi etkinliklerinin çocukların tüm gelişim alanlarına uygun olarak hazırlanması önemlidir. Öğretmenler etkinlik esnasında çocukların duygularını ve düşüncelerini söylemeleri için onları cesaretlendirmelidir. Bunlara ek olarak, çevre eğitiminin etkili olabilmesi için öğretmenler çocukların empati becerisini geliştirmelerine olanak sağlayacak oyunlara etkinliklere yer vermelidirler (Oltman, 2002). Çevre gezileri, doğa yürüyüşleri, kamplar ve buna benzer etkinlikler hem bireylerin çevreye karşı duyarlıklarını arttırmakta hem de davranış ve sosyal ilişkilerini etkilemektedir (Palmborg ve Kuru, 2000; Oweini ve Hourri, 2006). Doğal ortamlarda sürekli oynayan çocukların koordinasyon, denge ve motor becerileri doğal ortamda oynamayan çocuklara kıyasla daha iyi olduğu bilinmektedir. Çocuklar doğayla etkileşim içinde olduğunda konsantrasyonları yükselmektedir (Fjortoft ve Sageie, 2000). Bunlara ek olarak, doğal ortamlar çocukların bilimi kavrama gücünü geliştirmekte ve çocukların çalışırken zevkle çalışmalarını sağlamaktadır (Thomas, 2007). Lob ve Desing' e (1991) göre doğanın bir değer olduğunu anlayan çocuklar görerek, dokunarak, koklayarak doğayı hissetmekte ve doğayı koruma konusunda olumlu davranışlar sergilemektedir.

Okul öncesi dönemde çevre eğitiminin öneminin farkedilmesine rağmen yaygınlaşması son yıllarda gerçekleşmiştir. Türkiye'de de yaşam alanlarının yok olması ve çevre sorunlarının artış göstermesiyle tüm yaş gruplarına yönelik çevre eğitimi sunmaya yönelik girişimler devam etmektedir. Sunulan bu eğitimlerin özellikle okul öncesi döneme yönelik hazırlanan programların yeterli olmadığı görülmektedir (Gülay ve Öznacar, 2010). Yurt, Kandır ve Kalburan (2012) öğretmenlerin çevreye ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik yapılan araştırmaların yeterli olmadığını belirtmektedir. Güler (2009) "*Ekoloji Temelli Bir Çevre Eğitiminin Öğretmenlerin Çevre Eğitime Karşı Görüşlerine Etkileri*" isimli araştırmasında öğretmenlerin büyük oranının çevre ve doğa eğitimi için yeterli ön bilgiye sahip olmadıklarını tespit etmiştir. Alanyazında görüldüğü gibi çevre eğitimi, okul öncesi dönemde doğal ortamlarda ve nitelikli, bilinçli öğretmenler tarafından verildiğinde verimli olmaktadır. Araştırmalar okul öncesi eğitimi programının ve okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusunda yeterli olmadığı ortaya koymaktadır. Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi konusunda farkındalıkları, bilgi düzeyleri, beklentileri ve yeterlilikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın, MEB Okul Öncesi Eğitimi Programı'nda içerik ve uygulamaya yönelik nitelikli bir çevre eğitimi programı oluşturulmasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada okul öncesi dönemde çevre eğitimi hakkında okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimine ilişkin görüşlerinin alınması ve alınan görüşler doğrultusunda çocuklara çevre eğitimi sunulabilmesi için okul öncesi öğretmenlerinin hangi bilgi ve becerilerde yeterli olup olmadıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler ise, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Karasar'a (2009) göre yarı yapılandırılmış görüşme, sorularla hangi verilerin nasıl toplanacağını önceden ortaya koyan, görüşme anında görüşmeciye derinlemesine bilgi toplama imkanı sağlayan esnek bir tekniktir. Bu çalışmanın yarı yapılandırılmış görüşme formunda, demografik özelliklere yönelik 5 soru, çevre eğitimine yönelik 6 soru olmak üzere toplam 11 soru yer almaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş, Kırklareli ilinin Babaeski ilçesinde, 2016-2017 eğitim yılında özel okullarda ve devlet okullarında görev yapan 14 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki deneyim, kurum türü ve öğrenim durumuna ilişkin veriler tablolarda sunulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin demografik özellikleri

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %100'ü kadındır. Katılımcıların cinsiyetine ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Okul öncesi öğretmenlerin cinsiyetine ilişkin özellikler

Cinsiyet	f	%
Kadın	14	100

Araştırmaya katılan 14 okul öncesi öğretmenin %14,2'si 20-25 yaş arasında, 26,6'sı 26-30 yaş arasında, 35,7'si 31-35 yaş arasında, 14,2'si 36-40 yaş arasında ve %7,1'i 46-50 yaş arasındadır. Katılımcıların yaşlarına ilişkin özellikler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Okul öncesi öğretmenlerinin yaş aralığına ilişkin özellikler

Yaş	f	%
20-25 yaş arası	2	14,2
26-30 yaş arası	4	26,6
31-35 yaş arası	5	35,7
36-40 yaş arası	2	14,2
46-50 yaş arası	1	7,1

Araştırmaya katılan 14 okul öncesi öğretmenin %42,8'i 1-5 yıl arası, %35,7'si 6-10 yıl arası, %14,2'si 11-15 yıl arası ve %7,1'i 26-30 yıl arası mesleki deneyime sahiptir. Katılımcıların mesleki deneyimlerine ilişkin özellikler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki deneyimine ilişkin özellikler

Mesleki Deneyim	f	%
1-5 yıl arası	6	42,8
6-10 yıl arası	5	35,7
11-15 yıl arası	2	14,2
26-30 yıl arası	1	7,1

Araştırmaya katılan 14 okul öncesi öğretmenin %50'si özel okullarda, %50'si devlet okulunda görev yapmaktadır. Katılımcıların görev yaptıkları kurumlara ilişkin özellikler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Okul öncesi öğretmenlerinin kurum türüne ilişkin özellikler

Kurum Türü	f	%
Devlet	7	50
Özel	7	50

Araştırmaya katılan 14 okul öncesi öğretmenin %7,1'i lise, %35,7'si ön lisans ve %57,1'i lisans mezunudur. Katılımcıların eğitimine ilişkin özellik Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim durumuna ilişkin özellikler

Öğrenim Durumu	f	%
Lise	1	7,1
Ön Lisans	5	35,7
Lisans	8	57,1

Veri Toplama Araçları

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla okul öncesi öğretmenlerinden toplanmıştır. Durmuşçelebi'ye (2017) göre görüşme bireyin zihninde olan düşünceleri öğrenmektir. Görüşmeler tamamen resmi olmayan, açık uçlu, çok resmi gibi farklı türde sorulardan oluşabilmektedir. Görüşmeye ilişkin daha çok bilgi alabilmek için ses kaydı almak araştırmacılar için avantaj olarak görülmektedir.

Verilerin toplanmasında, okul öncesi öğretmenleriyle yüz yüze görüşülmüş ve izin veren öğretmenlerin ses kaydı alınmıştır, ses kaydına izin vermeyen öğretmenlerin görüşleri yazılarak not alınmıştır. Tüm görüşme sürecinin neticesinde elde edilen veriler bilgisayar aracılığı ile yazılarak kaydedilmiştir. Görüşmeler sırasında, etik kurallar gereği okul öncesi öğretmenlerinin isimleri; Ö1, Ö2, Ö3, Ö4 şeklinde ifade edilmiştir. Verilerin toplanması için okul öncesi öğretmenlerine sırasıyla aşağıdaki sorular sorulmuştur.

1. Sizce okul öncesinde çevre eğitimi nedir?
2. Sizce okul öncesinde çevre eğitimiyle çocuklara kazandırılmak istenen beceriler nelerdir?
3. Sizce okul öncesinde çevre eğitimini kapsayan etkinlikler nelerdir?

4. Sizce okul öncesinde çevre eğitimi hangi ortamlarda verilmelidir?

5. Eğitim programında çevre eğitimine ne derece yer verildiğini ve bunun yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

6. Sizce okul öncesinde çevre eğitimi konusunda yaşanan olumsuzluklar nelerdir?

Görüşmeler

Araştırma verilerinin toplanması için okul öncesi dönemde çevre eğitimi ile ilgili literatür taraması sonrasında araştırmacılar tarafından bir görüşme formu hazırlanmıştır. Babaeski İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından bu araştırmanın yapılması için gerekli izinler alınmıştır (Ek 1). İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından Babaeski’deki anasınıflarının ve anaokullarının müdürlüklerine bu araştırma hakkında dilekçe gönderilerek, okul müdürleri aracılığıyla okul öncesi öğretmenlerine bilgi verilmiştir. Araştırmacılar okul öncesi öğretmenlerinin uygun olduğu bir zamanda okul binası içerisinde boş oda ve boş anasınıfları ortamlarında görüşmeleri gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacılar tarafından görüşme formunu geliştirmek amacıyla öncelikle 5 okul öncesi öğretmeni ile görüşülerek bir ön çalışma yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 10 dakika sürmüştür. Görüşme sonrasında, veriler iki araştırmacı tarafından incelenerek görüşme formunun içerik geçerliliği sağlanmış ve görüşme formunun son şekli oluşturulmuştur. Görüşme soruları belli bir sırada sorulmak üzere sıralanmıştır. Görüşme esnasında okul öncesi öğretmenlerinin anlamadıkları sorulara, araştırmacılar tarafından yönlendirici olmayacak şekilde açıklama yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcıların isimleri alınmıştır fakat, daha sonra katılımcıların isimlerine kodlar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi tekniklerinden kategori analizi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi, metni kapsayan kodların ve kategorilerin belirlenmesi için sistematik olarak yapılan bir gruplamadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015; Karasar, 2009).

Görüşme kayıtlarının tamamı yazıya dökülmüştür. Kayıtlar yazı döküldükten sonra metinler okunmuş ve muhtemel kodlar belirlenmeye çalışılmıştır. Kodlar belirlendikten sonra üst kategorilerin belirlenmesinde görüşme soruları temel alınmıştır. Bu doğrultuda 6 kategori oluşturulmuştur. Oluşturulan kod ve kategoriler başka bir araştırmacı tarafından incelenmiş ve belirlenen kodlarla kategorilerde uzlaşmıştır. Kategoriler doğrultusunda öğretmenlerin görüşlerinin frekansları ve yüzdeleri belirlenmiştir.

3.Bulgular

Araştırmanın bu kısmında çalışmaya katılan 14 okul öncesi öğretmenin demografik özellikleri ve 14 okul öncesi öğretmenin yarı yapılandırılmış görüşmede 6 soruya verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara ve görüşlerine yer verilmiştir.

3.1.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi Tanımına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin “Sizce okul öncesi dönemde çevre eğitimi nedir?” soruna ilişkin görüşleri; %92,8 çevreye karşı duyarlılık ve koruma, %42,8 çevreyi ve doğayı tanıma, %21,4 çevre temelli eğitim ve %7,1 çevrede geri dönüşüm olarak sıralanmaktadır. İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 6’da yer almaktadır. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Ö3’ e göre, “Çevre eğitimi, çocuklara günlük programda sunduğumuz çevreye çöp atmama, gerekirse çöpleri toplama, çevreyi kirletmeme hakkında bilgilendirmedir.”

Ö4' e göre, "Çevre eğitimi çocuklar için çok önemlidir. Çevre bilinci oluşturmak çocuklarda... Kısıtlı alanlarda bunu yapamıyorsun kesinlikle. Çocukların parklarda, kütüphanede, sinemada nasıl davranacağını öğretmek için çevre eğitimi çok önemlidir."

Tablo 6. Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi tanımına ilişkin görüşleri

Çevreye karşı duyarlılık ve koruma	13	92,8
Çevreyi ve doğayı tanımak	6	42,8
Çevre temelli eğitim	3	21,4
Çevrede geri dönüşüm	1	7,1

3.2.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimiyle Çocuklara Kazandırmak İstedikleri Becerilere İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin "Sizce okul öncesi dönemde çevre eğitimi ile çocuklara kazandırılmak istenen beceriler nelerdir?" soruna ilişkin görüşleri; %64,2 çevreye karşı duyarlılık ve koruma, %42,8 doğayı tanıma, %14,2 çevre sorunlarına fark etme ve %7,1 doğal ortamda fiziksel beceriler (zıplama, koşma, tırmanma, doğa yürüyüşü vb.) olarak sıralanmaktadır. İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 7'de yer almaktadır. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Ö11'e göre "Okul öncesi dönemde çevre eğitimi öncelikle çocukların motor gelişimleri için bence çok önemlidir. Çünkü çocuklar çevrelerini koşturarak, elleyerek, koklayarak tanırlar."

Tablo 7. Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimiyle kazandırmak istedikleri becerilere ilişkin görüşleri

	f	%
Çevreye karşı duyarlılık ve koruma	9	64,2
Doğayı tanıma	6	42,8
Çevre sorunlarını fark etme	2	14,2
Doğal ortamda fiziksel beceriler (zıplama, koşma, tırmanma vb.)	1	7,1

3.3.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi Etkinliklerine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin "Sizce okul öncesinde çevre eğitimini kapsayan etkinlikler nelerdir?" soruna ilişkin görüşleri; %35,7 bitki yetiştirme doğayı inceleme ve geziler, %28,5 Atık materyalleri tekrar kullanma, %14,2 Hayvan beslenme, çevreyi oyun temelli öğrenmeyle tanıma ve özel günlerde yapılan etkinlikler (Orman haftası, Dünya su günü, Çevre haftası vb.), %7,1 hayvanat bahçesi ziyareti, piknik ve canlıları tanımaya yönelik drama olarak sıralanmaktadır. İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 8'de yer almaktadır. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Ö2' ye göre "Çevre eğitimi, orman haftası ve hayvan koruma günü gibi belirli günler ve haftaları kapsar."

Tablo 8. Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşleri

	f	%
Bitki yetiştirme	5	35,7
Doğayı inceleme	5	35,7
Geziler	5	35,7
Atık materyalleri tekrar kullanma	4	28,5
Hayvan beslenme	2	14,2
Çevreyi oyun temelli öğrenmeyle tanıma	2	14,2
Özel günlerde yapılan etkinlikler (Orman haftası, Çevre haftası vb.)	2	14,2
Hayvanat bahçesi ziyareti	1	7,1
Piknik	1	7,1
Canlıları tanımaya yönelik drama	1	7,1

3.4.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitiminin Verilebileceği Ortamlara Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin “Sizce okul öncesinde çevre eğitimi hangi ortamlarda verilmelidir?” soruna ilişkin görüşleri; %35,7 doğal ortam ve okul bahçesi, %28,5 sınıf içi, ev ve ev bahçesi, %14,2 her ortam, %7,1 piknik ve doğal materyallerle zenginleştirilmiş ortam olarak sıralanmaktadır. İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 9’da yer almaktadır. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Ö10’ a göre “Çevre eğitimi, ev ve okul bahçesi gibi ortamlarda verilebilir. Hem çocuklarının yakınında olan çevre bunlar.”

Ö14’ e göre “Her ortamda verilebilir. Yaşayarak öğrenelim.”

Tablo 9. Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitiminin verilebileceği ortamlara ilişkin görüşleri

	f	%
Doğal ortam	5	35,7
Okul bahçesi	5	35,7
Sınıf İçi	4	28,5
Ev ve ev bahçesi	4	28,5
Her ortam	2	14,2
Piknik	1	7,1
Doğal materyallerle zenginleştirilmiş ortam	1	7,1

3.5.Okul Öncesi Öğretmenlerinin MEB Okul Öncesi Eğitim Programında Çevre Eğitimine Yer Verilme Düzeyine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin “Eğitim programında çevre eğitimine ne derece yer verildiğini ve bunun yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?” soruna ilişkin görüşleri; %28,5 yeterli, %28,5 kısmen yeterli, %21,4 yetersiz ve %21,4 fikrim yok olarak sıralanmaktadır. İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 10’da yer almaktadır. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Ö4’e göre, “Ben eğitim planımda çevre eğitimine çok yer veremedim. Ben ne kadar çevre eğitimiyle ilgili etkinlik yaptım? Etik olmak gerekirse yapmadım. Çünkü doğal bir ortamda eğitim verebilmek için sosyal imkânlar, izin şartları, aileden izin almak gibi pek çok prosedür var.”

Tablo 10. Okul öncesi öğretmenlerinin MEB okul öncesi eğitim programında çevre eğitimine yer verilme düzeyine ilişkin görüşleri

	f	%
Yeterli	4	28,5
Kısmen yeterli	4	28,5
Yetersiz	3	21,4
Fikrim yok	3	21,4

3.6.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitiminde Yaşanan Olumsuzluklara Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin “Sizce okul öncesinde çevre eğitimi konusunda yaşanan olumsuzluklar nelerdir?” soruna ilişkin görüşleri; %21,4 ailelerin çevre eğitimini yeterli desteklememesi ve eğitim ortamının yetersizliği, %14,2 doğal ortamdan uzak yaşam, resmi süreçlerin uzun sürmesi, ulaşım zorluğu, yetişkinlerin istenmedik modeller sunması ve ailelerin aşırı otoriter tutumu, %7,1 programların yetersizliği, doğal materyallerin eksik olması, çevre eğitiminin okul öncesi eğitimle sınırlı kalması olarak sıralanmaktadır. İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 11’de yer almaktadır. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekildedir;

Ö10'a göre " Aileler korumacı. Çocukların toprakla, çamurla oynamaları sorun olabiliyor. Kirlendikleri için ya da hava soğuk hastalanırsa çocuk diye sorun olabiliyor".

Tablo 11.Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitiminde yaşanan olumsuzluklara ilişkin görüşleri

	f	%
Ailelerin çevre eğitimini yeterli desteklememesi	3	21,4
Eğitim ortamının yetersizliği	3	21,4
Doğal ortamdan uzak yaşam	2	14,2
Resmi süreçlerin uzun sürmesi	2	14,2
Ulaşım zorluğu	2	14,2
Yetişkinlerin istenmedik modeller sunması	2	14,2
Ailelerin aşırı otoriter tutumu	2	14,2
Programların yetersizliği	1	7,1
Doğal materyallerin eksik olması	1	7,1
Çevre eğitiminin okul öncesi eğitimle sınırlı kalması	1	7,1

4.Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde çevre eğitimi tanımı görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin farklı ve benzer görüşler olmasına rağmen, öğretmenlerin %92,8’i çevre eğitimini “çevreye karşı duyarlılık ve koruma” olarak tanımlamaktadırlar. Diğer görüşler ise, çevreyi ve doğayı tanımak, çevrede geri dönüşüm, çevre temelli eğitim olarak ifade edilmiştir. Alanyazında çevre eğitimi tanımı incelendiğinde, çevre eğitiminin çevreye karşı duyarlılık ve tutum geliştirme, çevreyi koruma kavramlarını içermesine rağmen daha geniş bir kavram olduğu görülmektedir. Stap ve arkadaşlarına (1969) göre, çevre eğitimi biyofiziksel çevre ve çevre sorunlarını bilen, bu sorunlara nasıl çözüm getireceğinin farkında olan, şahsi çözümlerini oluşturan yurttaşlık yaratmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla bu araştırma öğretmenlerin okul öncesi dönemde çevre eğitimi tanımı bilgilerinde eksiklikler bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimiyle çocuklara kazandırmak istedikleri becerilere ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin çocuklara kazandırmak istedikleri becerilerin literatürde yer alan herhangi bir çevre eğitimi araştırmasının aşamalarıyla ilişkili olmadığı görülmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin birbirlerine göre farklı ve benzer görüşleri olmakla beraber, öğretmenlerin %64,2'sinin çocuklara kazandırmak istediği becerinin “çevreye karşı duyarlılık ve koruma” olduğu bulgusuna ulaşılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde okul öncesi dönemde çevre eğitiminde çocuklar çevreye karşı duyarlılık ve koruma davranışından önce doğayı tanıma ve doğayı sevmeye kazanımlarını edinmektedir. Güzelyurt ve Özkan'a (2017) göre, insanların çevre dostu tutum ve davranış sergileyebilmeleri için çocukların küçük yaşlardan itibaren doğayı tanımaları gerekmektedir. Çünkü doğayı tanıyan çocuklar doğayı sevmekte, doğayı seven çocuklar doğayı korumaktadır. Soydan, Samur, Koçyiğit ve Kiretmit'e (2013) göre çocukların çevre bilincinin gelişimi için etkili olabilecek yaklaşımlar olarak tanıma yaklaşımı, sevgi yaklaşımı, koruma yaklaşımı dikkate alınmalıdır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi etkinliklerine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin %35,7'si çevre eğitimi etkinliklerini bitki yetiştirme, doğayı inceleme ve geziler olmak üzere üç ayrı etkinlikler olarak tanımlamaktadırlar. Öğretmenlerin çevre eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşleri, çevre eğitimi tanımlarına ve çevre eğitimiyle çocuklara kazandırmak istedikleri becerilere ilişkin görüşleriyle kıyaslandığında çelişkiler görülmektedir. Bu çelişki, öğretmenlerin çevre eğitimi etkinliklerini, sadece doğayı tanıma olarak bağdaştırmalarıyla ilişkilidir. Dolayısıyla öğretmenlerin çevre eğitimi etkinlikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşünülmektedir. Bunlara ek olarak öğretmenlerin %14,2'si çevre eğitimi etkinliklerini özel günlerde yapılan etkinlikler (Orman haftası, Çevre haftası vb.) olarak ifade etmektedir. Çevre eğitimi etkinliklerinin özel günlerle sınırlandırılması da çevre eğitiminin sürdürülebilmesini engellemektedir. Hayta'ya (2006) göre, çevre eğitimi bireyin tutumlarına yöneliktir. Birey hayatı boyunca çevre eğitimi almalı ve uygulamalıdır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitiminin verilebileceği ortamlara yönelik görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin %35,7'si doğal ortam ve okul bahçesi olarak iki farklı ortamın, %28,5'i ev ve ev bahçesi ortamının çevre eğitimi için uygun olduğunu düşünmektedirler. Bu görüşler alanyazınla uyumludur. Phenice ve Griffiore (2003) çocukların çevreleriyle ilgili algılarının şekillenmesinde, doğayla doğrudan yaşantının daha etkili olduğu belirtmektedirler. Fegebank'e (1990) göre, çevre eğitimine çocuk ilk olarak ailede başlamakta ve çocuğun yakın çevresinin ile okulda geliştirilmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda çevre eğitimine yer verilme düzeyine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin %28,5'i yeterli, %28,5'i kısmen yeterli, %21,4'ü yetersiz ve %21,4'ü fikrim yok olarak görüşlerini belirtmiştir. Bulgular öğretmenlerin MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nın çevre eğitimi için yeterli olmadığını göstermektedir. Bu görüşler alanyazınla uyumludur. Gülay ve Ekici (2010) okul öncesi eğitim müfredatlarında çevre eğitimiyle ilgili konuların ve uygulamaların %30'u geçmediğini tespit etmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitiminde yaşanan olumsuzluklara yönelik görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin %21,4'ü eğitim ortamının yetersizliği ve ailelerin çevre eğitimini yeterli desteklememesini başlıca iki temel olumsuzluk olarak belirtmiştir. Öğretmenlerin belirttiği diğer olumsuzluklar da bulunmaktadır. Bu olumsuzluklar; doğal ortamdan uzak yaşam, programların yetersizliği, doğal materyallerin eksik olması, resmi süreçlerin uzun sürmesi, ulaşım zorluğu, yetişkinlerin istenmedik modeller sunması, ailelerin aşırı otoriter tutumu, çevre eğitiminin okul öncesi dönemde sınırlı kalması ve okul yönetiminin destek olmamasıdır. Buhan'a (2006) göre kentleşme olgusu içerisinde çocuklar doğal ortamdan uzak büyümektedir. Hart'a (2016) göre her kültürdeki ebeveynler çocuklarını çevre eğitimine dâhil etmeye açık değildir.

Sonuç olarak bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimini önemli gördükleri fakat, çevre eğitimi hakkında derinlemesine bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler gerek kendilerinin bilgi yetersizliğinden dolayı gerek eğitim ortamı ve programın yetersizliği gibi nedenlerden dolayı öğrencilerine etkili, sürekli ve yeterli bir çevre eğitimi verememektedirler.

Ulaşılan bu sonuçlara göre öneriler şöyle sıralanmaktadır;


- Okul öncesi öğretmenlerine çevre eğitimiyle ilgili hizmeti içi eğitim verilebilir.
- Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'nün ders planına zorunlu çevre eğitimi dersi eklenebilir.
- MEB Okul Öncesi Eğitimi Programı'nda çevre eğitimine daha kapsamlı yer vermek için düzenlemeler yapılabilir.
- Okul öncesi kurumları doğal ortamlara yakın alanlara inşa edilebilir.

KAYNAKÇA

- Buhan, B. (2006). Okul öncesinde görev yapan öğretmenlerin çevre bilinci ve bu okullardaki çevre eğitiminin araştırılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri (19. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Fegebank, B. (1990) *Environmental Education; a Task for Home Economist*, Journal of Consumer Studies and Home Economics, Vol:14; 185-191.
- Durmuşçelebi, M. (2017). Eğitimde Araştırma Yöntemleri. 1. Baskı. Onur Köksal (Ed.). Nitel Araştırma. (s.257-295). Konya: Eğitim.
- Fjortoft, I., & Sageie, J. (2000). The naturel environment as a playground for children: Landscape description and analysis of a naturel landscape. *Landscape and Urban Planning*, 48(1/2), 83-97.
- Güler, T. (2009). Ekoloji temelli bir çevre eğitiminin öğretmenlerin ve çevre eğitimine karşı görüşlerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*. 34(151). 30-43.
- Gülay, H., & Ekici, G., (2010). MEB Okul Öncesi Eğitim Programının Çevre Eğitimi Açısından Analizi, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*. 7(1), 74-84.
- Gülay, H.,& Öznacar, M. D. (2010). *Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Çevre Eğitimi Etkinlikleri*. (1.Baskı). Ankara: Pegem.
- Güler, T. (2010). Okul Öncesi Dönemde Fen Eğitimi. 1. Baskı. Berrin Akman, Gülten Uyanık Balat, Tülin Güler (Ed.), *Çevre Eğitimi*. (s.181-201) Ankara: Pegem Akademi
- Güzelyurt, T.,& Özkan, Ö., (2017). Okul Öncesi Dönemde Çevre Eğitimi Uygulama Örneği: Merhaba Kozalak ve Kozalağın Sesi Etkinlikleri. *Turkish Studies*. 12(28): 416. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12519>.
- Hart R. A. (2016). *Çocukların Katılımı Kuram ve Uygulamada Toplum Gelişimi ve Çevre Korunmasında Genç Yurttaşları İçermek*. 1.Baskı. Kılınç T.Ş. (Ed.) Ankara: Nobel

- Hayta, A. B. (2006). Çevre Kirliliğinin Önlenmesinde Ailenin Yeri ve Önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 7 (2), 359-376.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Larijani, M. & Yeshodhara, K. (2008). An empirical study of environmental attitude among higher primary school teachers of India and Iran, *Journal of Human Ecology*, 24(3), 195-200.
- Lob, R. E., & Gesing, H. (1991). *Umwelterziehung ganzheitlicher und umfassender Bildungsauftrag für die Grundschule*. In Gesing, H. & Lob, R. E. (Hrsg.), *Umwelterziehung in der Primarstufe*. Heinsberg.
- Lynn M. M., & Karen E. D. (1999) The Children's Attitudes Toward the Environment Scale for Preschool Children, *The Journal of Environmental Education*, 30(2), 23-30, DOI: 10.1080/00958969909601867
- Oltman, M. (Ed.). (2002). *Natural wonders: a guide to early childhood for environmental educators*. Minnesota: MN Early Childhood Environmental Education Consortium.
- Oweini A., & Hourri A. (2006). Factors affecting environmental knowledge and attitudes among Lebanese college students, *Applied Environmental Education and Communication* 5, 95-105.
- Özdemir O. (2007). A New Environmental Education Perspective: "Education For Sustainable Development". *Education and Science*. 32, 145
- Özdemir O. (2016). *Ekolojik Okuryazarlık ve Çevre Eğitimi*. 1.Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Palmberg I. E., & Kuru J. (2000). Outdoor activities as a basis for environmental responsibility, *The Journal of Environmental Education* 31 (4), 32-6.
- Phenice, L. A., & Griffore, R. J. (2003). Young children and the natural world. *Contemporary Issues in early childhood*, 4(2), 167-171.
- Soydan, S., Samur, A. Ö., Koçyiğit, S., & Kiremit, H. Ö. (2013). *Çocuk ve Çevre*. (2. Baskı). Ankara: Vize.
- Stapp, W. B. (1969). The concept of environmental education. *Environmental Education*, 1 (1), 30-31.
- Thomas, J. (2007). Early connections with nature support children's development of science understanding. *Exchange*, 57-60.
- Uludağ, M. (2012). Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi. 2.Baskı. Yeşim Fazlıoğlu (Ed.), *Çevre Eğitimi*. (s.317-342). Ankara: Paradigma.
- Yurt, Ö., Kandır, A., & Kalburan, N. C. (2012). Okul öncesi öğretmenleri ile öğretmen adaylarının çevresel tutumları yönünden karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 317-327.

Ekler**Ek A****Babaeski İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi**



T.C.
BABAESKİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 89503937-44-E.5924355
Konu : Anket Çalışması

28.04.2017

İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: Özge ÖZKAN'ın 26.04.2017 tarihli dilekçesi

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği 3.sınıf öğrencisi Özge ÖZKAN tarafından; İlçemizde görev yapan tüm okul öncesi öğretmenlerine gönüllülük esasına göre (isteyen öğretmenlere), anket sonucunda elde edilecek bilgilerin Özge ÖZKAN'ın yapacağı bilimsel çalışma dışında başka hiç bir yerde kullanılmaması koşullarıyla çevre eğitimi hakkında anket çalışması yapması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Muzaffer KARAMAN
Şube Müdürü

OLUR
28.04.2017

Kadriye TOKAT
Kaymakam a.
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Ek:
1.İlgi dilekçe örneği (1 sayfa)
2.Öğrenci olduğunu gösterir belge (1 sayfa)

Güvenli Elektronik
İmzalı Aslı ile /:
28.04.2017
Mevlana ŞENTÜRK
VHKİ

Adres: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü/Babaeski
Elektronik Ağ: <http://babaeski.meb.gov.tr>
e-posta: msenturk@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mevlana ŞENTÜRK VHKİ
Tel: (0 288) 512 11 07 dahili 120
Belgeçerçer: (0 288) 512 85 00

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 27ea-e2f4-3bb8-bca8-3ac3 kodu ile teyit edilebilir.